

Kedves Tanárok!

Az elkövetkező hetekben megnövekszik az igény online tananyagok és oktatási segédanyagok iránt. Ezek elkészítéséhez szeretnénk a főbb szerzői jogi tudnivalókat összefoglalni.

Az alábbi tájékoztató elsősorban az iskolai oktatási célból (óvodai nevelés, általános iskola, középfokú iskola, szakképző intézményben folyó szakmai oktatás, az alapfokú művészeti iskolai oktatás vagy a felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó felsőfokú oktatás) készült távoktatási anyagok létrehozásához és felhasználásához kíván nem teljeskörű tájékoztatást adni.

Mi állhat szerzői jogi védelem alatt?

Szerzői jogi védelem alatt állhat bármely az irodalom, a tudomány, vagy a művészet területén létrehozott egyéni, eredeti alkotás. Ide tartoznak a tanárok előadásai, tananyagok, és más oktatási segédanyagok is.

Mi nem áll szerzői jogi védelem alatt?

Azon művek, amelyek tekintetében a szerzői jogi védelem ideje lejárt (lásd a „Meddig tart a szerzői jogi védelem?” kérdést), továbbá azon tartalmak, amelyek eleve nem állhatnak szerzői jogi védelem alatt. Ez utóbbiakra példa egy matematikai művelet, egyes matematikai feladványokat tartalmazó feladatsorok, egyszerű ábrák, függvények, továbbá a folklór kifejeződései (pl. népdalok), a napi hírek és tények, valamint az ötletek is.

Meddig tart a szerzői jogi védelem?

A védelem fő szabálya szerint a szerző életében és a halálát követő 70 évig áll fenn. Ezt követően a mű a közkincsbe kerül és szabadon bárki által felhasználhatóvá válik. 2020-ban azok a művek védettek még, amelyek szerzői élnek vagy 1949. január 1-je *után* hunytak el.

Milyen anyagok tartoznak már közkincsbe?

2020-ban közkincsbe tartoznak azok a művek, amelyek esetében a szerző 1949. január 1-je *előtt* hunyt el. Ilyen művek felhasználásához nem kell engedély és díjat sem kell fizetni. Közkincsbe tartozik pl. Radnóti Miklós, Szabó Dezső, Dsida Jenő, Móricz Zsigmond életműve és az őket megelőző korok valamennyi magyar szerzője. A fordításoknál azonban figyelni kell a fordítók szerzői jogaira is.

Ha szerzői jogi védelem alatt áll a mű, akkor az nem használható fel oktatási célból?

De, van rá lehetőség ilyenkor is. A szerzői jogi szabályok ugyanis bizonyos feltételekkel lehetőséget adnak művek szabad felhasználására. E szabad felhasználási esetek (pl. idézés, átdolgozás) a távoktatás érdekében digitális formában is igénybe vehetők. Fontos ugyanakkor, hogy az idézés kivételével ezek kizárólag az oktatással célzott szűk csoport tagjai (pl. az osztály vagy a tanulócsoporthoz) számára legyenek hozzáférhetők zárt online rendszerben, különben engedélyköteles lesz a felhasználás.

Teljes tankönyvet fel lehet-e tölteni az internetre?

Teljes tankönyvek on-line felhasználásához szükséges a kiadó és a szerző engedélye. Minden ilyen esetben javasoljuk, hogy vegyék fel a kapcsolatot a kiadókkal.

Mekkora részletet idézhetnek?

A mű részletét bárki idézheti egy másik műben, a forrás és a szerző megjelölésével (lásd a „*Hogyan kell online közegben hivatkoznom?*” kérdést), a cél által indokolt terjedelemben. Ez egy tanulmány esetében néhány mondat, hosszabb szövegek esetében akár 1-2 bekezdés is lehet. Idézet elhangozhat online

videón, betehető digitális írott anyagba is. Képző-, fotó- és iparművészeti alkotásokból nem lehet idézni, tehát részleteket kiemelni, azokat csak teljes mivoltukban lehet felhasználni.

Mit jelent az átvétel?

Az átvétel lényegében az idézést meghaladó terjedelmű mű más műben való elhelyezése. Oktatási célból a mű részei (vagy rövidebb terjedelmű egész művek, pl. versek) - nem üzleti célból, vagyis nem ellenérték fejében - átvehetők a forrás és a szerző megjelölésével (lásd a „*Hogyan kell online közegben hivatkoznom?*” kérdést) és a cél által indokolt terjedelemben. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy teljes versek vagy prózai művek egyes fejezetei általában átvehetők oktatási anyagokba (pl. szöveggyűjteményekbe). Az átvétel nyomán létrejövő átvevő mű online elérhetővé tétele ugyanakkor csak a jogosulttól (szerzőtől, kiadótól stb.) kapott engedély ellenében végezhető. (Az átvevő mű fizikai formátumú nem üzletszerű kiadására egyébként engedély hiányában is lenne mód, feltéve, hogy az átvevő művet az irányadó eljárás eredményeként tankönyvvé vagy segédkönyvvé nyilvánítják és a címlapon az iskolai célt feltüntetik.)

Hogyan kell online közegben hivatkoznom?

Az analóg anyagok átvétele az adott tudományterület szokásai szerint történik. Internetes hivatkozásoknál javasolt a webcím és az utolsó megtekintés időpontjának feltüntetése.

Példa:

„Ha itt a nyár, ha itt a nyár, a szív a víznek szalutál!

Vígan lép, mint egy tornász, a Nagy Ho-ho-ho-horgász!”

Csukás István, A Nagy Ho-ho-ho-horgász, Digitális Irodalmi Akadémia, Petőfi Irodalmi Múzeum Budapest, 2019. <https://reader.dia.hu/document/Csukas-Istvan-A-Nagy-Ho-ho-ho-horgasz-31049> (megtekintés időpontja: 2020. 03. 14.)

Beszkennehetek-e az osztályomnak cikkeket az órához vagy a vizsgákhoz?

Könyv egyes részei, valamint újság- és folyóiratcikkek egésze lemásolható az iskolai oktatás céljára egy-egy iskolai osztály létszámának megfelelő, illetve a köz- és felsőoktatási vizsgákhoz szükséges példányszámban. Ez megvalósulhat digitális formában is, de fontos, hogy kizárólag az oktatással célzott szűk csoport tagjai (pl. az osztály vagy a tanulócsoporthoz) férhessenek hozzá zárt online rendszerben, különben engedélyköteles lesz a felhasználás.

Átdolgozhatnak-e műveket a diákok?

Bármely mű iskolai oktatási célra iskolai foglalkozás keretében, akár online módon is átdolgozható (pl. lefordítható, megfilmesíthető, nagymértékben megváltoztatható). Ha azonban az átdolgozott művet fel szeretnénk használni, pl. kitenni az iskola honlapjára, ahhoz már az eredeti mű szerzőjének engedélye is szükséges.

Szabadon tehetek védett tartalmakra mutató linkeket a tananyagba vagy ehhez külön engedély szükséges?

Az interneten már jogszerűen elérhető szerzői művek beágyazása (embed) vagy belinkelése (a rájuk mutató link tananyagban való elhelyezése) nem minősül engedélyköteles felhasználásnak, így ilyen módon lehetséges teljes (például vizuális vagy audiovizuális) tartalmak szerzői jogi engedélyt nem igénylő felhasználása is.

Milyen szövegeket használhatok fel?

A szabad felhasználásnak minősülő idézésen túl az interneten már elérhető szerzői művek beágyazása (embed) vagy belinkelése (a rájuk mutató link tananyagban való elhelyezése) sem minősül

engedélyköteles felhasználásnak. Ha a szövegek felhasználására szabad felhasználás (idézés) keretében kerül sor, akkor javasoljuk, hogy olyan forrásokat használjanak és jelöljenek meg, amelyek az interneten jogszerűen elérhetők, mint például Digitális Irodalmi Akadémia (<https://pim.hu/hu/dia>), Magyar Elektronikus Könyvtár (<https://mek.oszk.hu/>). Más szöveges művének engedélyköteles felhasználásához fő szabály szerint a szerző és a kiadó engedélye szükséges, vagyis e tekintetben velük szükséges egyeztetni.

Milyen vizuális anyagokat használhatok fel?

Az interneten már jogszerűen elérhető szerzői művek beágyazása (embed) vagy belinkelése (a rájuk mutató link tananyagban való elhelyezése) nem minősül engedélyköteles felhasználásnak. Javasoljuk, hogy adják meg a tanárok azoknak az adatbázisoknak, honlapoknak a linkjeit, ahol a képek megtalálhatók, így bízattva a diákokat az anyagok megkeresésére. Vizuális alkotások (pl. fényképek, képzőművészeti alkotások) engedélyköteles felhasználását fő szabály szerint a [HUNGART](#) Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület engedélyezi.

Felhasználhatok-e zenét vagy filmeket internetes oktatási anyagokban?

A szabad felhasználásnak minősülő idézésen túl az interneten már elérhető szerzői művek beágyazása (embed) vagy belinkelése (a rájuk mutató link tananyagban való elhelyezése) sem minősül engedélyköteles felhasználásnak. Az interneten jogszerűen elérhető audiovizuális tartalmak például itt: <http://filmarchiv.hu/hu>. A zenei tartalmak engedélyköteles felhasználására a hangfelvétel előállítójától, a zeneszerzőket és szövegírókat ([Artisjus](#)) továbbá az előadóművészeket ([EJI](#)) képviselő közös jogkezelő szervezettől van mód engedélyt kérni. A filmek és egyéb audiovizuális tartalmak felhasználása kapcsán a főcímben megjelölt filmelőállítót keressék.

Az anyagokat korlátozás nélkül fel lehet tölteni a nyílt internetre vagy csak zárt rendszerben lehet hozzáférhetővé tenni ezeket?

Az oktatási szabad felhasználások többsége csak akkor alkalmazható, ha a tananyag egy zárt online rendszerbe kerül feltöltésre (pl. Kréta, Moodle, Canvas stb.). Ez tudja biztosítani, hogy csak a kurzus/osztály diákjai érhessék el az anyagokat. Amennyiben a hozzáférés nem korlátozott és interneten szabadon elérhetővé teszik a tartalmakat, akkor a fenti kivételek közül csak az idézés alkalmazható.

Feltölthetem az internetre a saját előadásomat?

Ha a tanár előadása legfeljebb csak idézeteket tartalmaz és minden más elem benne a saját önálló alkotása vagy szerzői jogilag nem védett alkotás, akkor jogosult lehet feltölteni azt az internetre. Egyéb esetekben az oltalom alatt álló művek feltöltéséhez engedélyt szükséges beszerezni.

Kit illet a tanárok által elkészített anyagok szerzői joga?

Ha a tanár és az iskola eltérően nem állapodtak meg, a mű átadásával az iskola szerzi meg a szerzői jogokat, ha a mű elkészítése a tanár munkaviszonyból folyó kötelessége. Eltérő megállapodás nem csak szerződésben, hanem belső szabályzatban is kiköthető. Ezt egyetemek (egyéb felsőoktatási intézmények) esetében a szellemitulajdon-kezelési szabályzatok rendezik. Ha a szerzői jogokat a szerző magánál akarja tudni (és ez a munkáltató szándéka is), akkor az a legbiztosabb, ha valamilyen mindkét fél által aláírt dokumentumban erről külön nyilatkoznak (akár általános jelleggel, akár egyedi művek vonatkozásában).

Ha a fentiekkel összefüggésben kérdésem van, hova fordulhatok segítségért?

Kérjük, hogy a jelenleg kialakult helyzetben ne személyesen, hanem email útján forduljanak hozzánk kérdéseikkel. Email címünk: szjfitkarsag@hipo.gov.hu.

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala